

فصل ۳

ضرب و تقسیم

در هنگام خرید و فروش از چهار عمل اصلی جمع، تفریق، ضرب و تقسیم استفاده می‌کنیم. وقتی با پدر و مادر خود به خرید می‌روید، دقت کنید که از کدام عمل‌ها برای محاسبه‌ی قیمت کالاها و پرداخت آن به فروشندگان استفاده می‌کنید.

ریاضی چهارم

فصل سوم - ضرب و تقسیم

درس ششم - تقسیم بر عدد دورقمی

سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲

تقسیم‌های زیر را انجام دهید.

$$742 \overline{) 31}$$

$$312 \overline{) 43}$$

$$802 \overline{) 53}$$

$$448 \overline{) 14}$$

کار در کلاس صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

تقسیم‌های زیر را انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 742 \overline{) 31} \\ -620 \quad 20 \\ \hline 122 \quad +3 \\ -93 \quad 23 \\ \hline 29 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 312 \overline{) 43} \\ -301 \quad 7 \\ \hline 11 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 802 \overline{) 53} \\ -530 \quad 10 \\ \hline 272 \\ -265 \\ \hline 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 448 \overline{) 14} \\ -420 \quad 30 \\ \hline 28 \quad +2 \\ -28 \quad 32 \\ \hline 0 \end{array}$$

کار در کلاس صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

۱- می‌خواهیم تقسیم زیر را انجام دهیم. مراحل پیدا کردن خارج قسمت را می‌توانیم به صورت مقابل آن خلاصه کنیم.

$$\begin{array}{r} 485 \overline{) 22} \\ - 440 \quad 20 \\ \hline 45 \quad 22 \\ - 44 \\ \hline 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 485 \overline{) 22} \\ - 440 \quad 22 \\ \hline 45 \\ - 44 \\ \hline 1 \end{array}$$

در واقع اولین ۲ یعنی ۲۰ یا ۲ ده‌تایی
سپس در کنار آن ۲ یکی را می‌نویسیم.

فعالیت صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

۲- تقسیم‌های زیر را مانند نمونه انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 4531 \overline{) 21} \\ - 4200 \\ \hline 331 \\ - 210 \\ \hline 121 \\ - 105 \\ \hline 16 \end{array}$$

یکی
ده‌تایی
صدتایی

فعالیت صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

۲- تقسیم‌های زیر را مانند نمونه انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 793 \overline{) 37} \\ \underline{21} \\ 53 \end{array}$$

ده‌تایی

$$\begin{array}{r} 564 \overline{) 40} \\ \underline{14} \\ 164 \\ \underline{160} \\ 4 \end{array}$$

$$19 \overline{) 2}$$

فعالیت صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

۲- تقسیم‌های زیر را مانند نمونه انجام دهید.

$$\begin{array}{r} 793 \overline{) 37} \\ - 740 \\ \hline 53 \\ - 37 \\ \hline 16 \end{array}$$

یکی
ده‌تایی

$$\begin{array}{r} 564 \overline{) 40} \\ - 400 \\ \hline 164 \\ - 160 \\ \hline 4 \end{array}$$

یکی
ده‌تایی

$$\begin{array}{r} 19 \overline{) 2} \\ - 10 \\ \hline 9 \\ - 8 \\ \hline 1 \end{array}$$

یکی
ده‌تایی

فعالیت صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

$$9954 \overline{) 32}$$

$$\underline{- 9600}$$

$$354$$

—

—————

$$34$$

—

—————

$$327 \overline{) 3}$$

$$\underline{- 300} \quad 109$$

$$27$$

—

—————

یکی
ده تایی صد تایی

فعالیت صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

$$\begin{array}{r}
 9954 \overline{) 32} \\
 - 9600 \\
 \hline
 354 \\
 - 320 \\
 \hline
 34 \\
 - 32 \\
 \hline
 2
 \end{array}$$

یکی
 ده تایی صد تایی

$$\begin{array}{r}
 327 \overline{) 3} \\
 - 300 \\
 \hline
 27 \\
 - 27 \\
 \hline
 .
 \end{array}$$

یکی
 ده تایی
 صد تایی

فعالیت صفحه ی ۷۰ کتاب ریاضی

تقسیم‌های زیر را انجام دهید.

$$451 \overline{) 32}$$

$$570 \overline{) 28}$$

$$645 \overline{) 27}$$

$$977 \overline{) 65}$$

کار در کلاس صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

$$\begin{array}{r|l} 451 & 22 \\ -320 & 10 \\ \hline 131 & +4 \\ -128 & \hline 3 & 14 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 570 & 28 \\ -560 & 20 \\ \hline 10 & \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 645 & 27 \\ -540 & 20 \\ \hline 105 & +3 \\ -81 & \hline 24 & 23 \end{array}$$

$$\begin{array}{r|l} 977 & 65 \\ -650 & 10 \\ \hline 327 & +5 \\ -325 & \hline 2 & 15 \end{array}$$

تقسیم‌های زیر را انجام دهید.

کار در کلاس صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

$$310 \overline{) 10}$$

$$802 \overline{) 59}$$

$$231 \overline{) 65}$$

۱- تقسیم‌های زیر را انجام دهید.

$$7533 \overline{) 31}$$

$$6812 \overline{) 7}$$

تمرین

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

$$\begin{array}{r} 310 \overline{) 10} \\ \underline{-300} \\ 10 \\ \underline{-10} \\   \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 802 \overline{) 59} \\ \underline{-590} \\ 22 \\ \underline{-177} \\ 35 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 231 \overline{) 65} \\ \underline{-195} \\ 36 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7533 \overline{) 31} \\ \underline{-6200} \\ 1333 \\ \underline{-1240} \\ 93 \\ \underline{-93} \\   \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6812 \overline{) 7} \\ \underline{-6300} \\ 512 \\ \underline{-490} \\ 22 \\ \underline{-21} \\   \end{array}$$

۱- تقسیم‌های زیر را انجام دهید.

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۲- یک عدد سه رقمی انتخاب کنید. عددی را که انتخاب کرده‌اید، دوبار پشت هم بنویسید تا یک عدد ۶ رقمی به دست آید. با ماشین حساب این عدد را به عددهای ۷ و ۱۱ و ۱۳ تقسیم کنید. آیا عدد شما بر ۷ و ۱۱ و ۱۳ بخش پذیر است؟ این کار را دوبار دیگر و با اعداد سه رقمی دیگری انجام دهید.

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۲- یک عدد سه رقمی انتخاب کنید. عددی را که انتخاب کرده‌اید، دوبار پشت هم بنویسید تا یک عدد ۶ رقمی به دست آید. با ماشین حساب این عدد را به عددهای ۷ و ۱۱ و ۱۳ تقسیم کنید. آیا عدد شما بر ۷ و ۱۱ و ۱۳ بخش پذیر است؟ این کار را دوبار دیگر و با اعداد سه رقمی دیگری انجام دهید.

این اعداد نیز بر ۷، ۱۱، ۱۳ بخش پذیرند.

۲۳۱۲۳۱   ۹۴۶۹۴۶   ۵۷۲۵۷۲

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۳- قیمت یک مداد ۹۰ تومان است. با ۴۰۰ تومان حداکثر چند مداد می‌توان خرید؟

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۳- قیمت یک مداد ۹۰ تومان است. با ۴۰۰ تومان حداکثر چند مداد می توان خرید؟

$$\begin{array}{r} 400 \\ - 360 \\ \hline 40 \end{array}$$

حداکثر ۴ مداد می توان خرید.

۴- مدیر یک تیم ۹ نفره ی فوتسال، برای بازیکنانش پیراهن ورزشی خرید و ۲۰۷ هزار تومان پرداخت کرد. قیمت هر پیراهن ورزشی این تیم چند تومان است؟

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۴- مدیر یک تیم ۹ نفره ی فوتسال، برای بازیکنانش پیراهن ورزشی خرید و ۲۰۷ هزار تومان پرداخت کرد. قیمت هر پیراهن ورزشی این تیم چند تومان است؟
قیمت هر پیراهن ورزشی ۲۳ هزار تومان است.

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۵- یک دامدار ۳۰۶ کیلوگرم روغن گوسفندی را به طور مساوی در ۱۷ ظرف روغن ریخته است. او در هر ظرف چند کیلوگرم روغن ریخته است؟

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

تهیه کننده: تقی زاده

۵- یک دامدار ۳۰۶ کیلوگرم روغن گوسفندی را به طور مساوی در ۱۷ ظرف روغن ریخته است. او در هر ظرف چند

$$\begin{array}{r} 306 \overline{) 17} \\ \underline{170} \\ 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 170 \\ - 136 \\ \hline 34 \\ + 1 \\ \hline 35 \\ - 136 \\ \hline 18 \end{array}$$

کیلوگرم روغن ریخته است؟

او در هر ظرف ۱۸ کیلوگرم روغن ریخته است.

۶- علی در ماه مبارک رمضان تمام قرآن را خواند. قرآن او ۶۹۶ صفحه داشت و ماه رمضان آن سال ۲۹ روز بود. علی در هر روز به طور متوسط چند صفحه قرآن خوانده است؟

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۶- علی در ماه مبارک رمضان تمام قرآن را خواند. قرآن او ۶۹۶ صفحه داشت و ماه رمضان آن سال ۲۹ روز بود. علی

در هر روز به طور متوسط چند صفحه قرآن خوانده است؟

او به طور متوسط هر روز ۲۴ صفحه قرآن خوانده است.

$$\begin{array}{r|l} 696 & 29 \\ -580 & 20 \\ \hline 116 & +4 \\ -116 & 24 \\ \hline & \cdot \end{array}$$

تمرین صفحه ی ۷۱ کتاب ریاضی

۷- مقدار تقریبی خارج قسمت تقسیم‌های زیر را حدس بزنید.

$$2174 \overline{) 21}$$

$$4800 \overline{) 75}$$

$$2660 \overline{) 63}$$

$$1747 \overline{) 63}$$

۷- خارج قسمت تقریبی تقسیم‌های زیر را بنویسید.

$$2174 \overline{) 21}$$

$$\begin{array}{r} 2 \dots 2. \\ - 2 \dots 1. \\ \hline . \end{array}$$

$$4800 \overline{) 75}$$

$$\begin{array}{r} 4 \dots 7. \\ - 35 \dots 5. \\ \hline 5. \end{array}$$

$$2660 \overline{) 63}$$

$$\begin{array}{r} 2 \dots 6. \\ - 18 \dots 3. \\ \hline 2. \end{array}$$

$$1747 \overline{) 63}$$

$$\begin{array}{r} 1 \dots 6. \\ - 6 \dots 1. \\ \hline 4. \end{array}$$